

Posudek oponenta diplomové práce PAVLY ŠEDINOVÉ

Univerzita Karlova v Praze, Pedagogická fakulta, Katedra výtvarné výchovy

Typ studia: prezenční

Ročník: 5., ak. rok 2010-2011

Obor studia: 7504T163 Učitelství Vv pro ZŠ, SŠ a ZUŠ – magisterské jednooborové studium

Vedoucí diplomové práce: doc. PhDr. Jaroslav Bláha, Ph.D., katedra výtvarné výchovy

Oponent: doc. ak. mal. Ivan Špirk, katedra výtvarné výchovy

Datum odevzdání diplomové práce: březen 2011

Téma diplomové práce: Výtvarný a hudební minimalismus

Diplomová práce kolegyně Šedinové, resp. téma minimalismu ve škole, je dalším katedrálním příspěvkem absolventů při mapování rozmanitých témat využitelných ve školní výtvarné výchově. Každé takové úspěšné snaze musí předcházet solidní teoretické prozkoumání tématu. Máme před sebou v tomto ohledu kvalitní práci. Studie se zaměřuje na minimalismus v dualitě výtvarných a hudebních projevů, zkoumá situaci, která předcházela, či přímo vedla k minimalistickým dílům. V kapitole 1 sleduje diplomantka procesy a tendence, které vedly k příklonu racionálním principům tvorby, postaveným na matematických a geometrických uměleckých formách, spolu s rezignací na autorské rukopisy a narativnost. V hudbě jsou analogiemi postupy pracující s tichem, monotónností a bezčasovostí. Všechny tyto a další principy kolegyně dohledává a dokládá nejen v ukázkách děl, ale také v komentářích a teoretických zamyšleních samotných umělců (u minimalistů neobvykle častých), ale také dalších teoretiků. (Doporučuji k obhajobě navíc text Michaela Frieda „Umění a objektovost“ z r. 67.) Tyto zajímavé, i když v odborné literatuře často frekventované, teoretické části propojují velmi přesně zacílené spojovníky a dodatky diplomantčiny. Jejich texty z odborného základu nevyplývají, ani jej jinak nerozkolísávají. Jsou formulovány s jakousi minimalistickou úsporností, pečlivostí a lehkostí, která ukazuje jak na hloubku a vážnost kolegyniných studií, tak na vypravěčský talent, který je jistě dobrým učitelským potenciálem.

Vyzdvihuji fakt, že v této i v dalších částech práce, nechybí kontexty jdoucí za umělecko-vědní a historické prameny. Determinující je především společenská proměna poválečná a předcházející příchod evropských osobností a autorit v čele s Marcelem Duchampem. Kapitola 2. a její části analyzují zrod nových uměleckých paradigmat v americkém prostředí, v souvislostech pop artu a dalších tendencí, které hrály rozhodující roli, respektive, ze kterých se minimalismus rozvinul a „dotáhl“ stávající východiska a koncepce moderny dokonce. Konce, který je také začátkem nových postojů, jež nejsou pokračováním předcházejících uměleckých vývojových proměn, ale jejich popřením. Kapitoly 3. přináší centrální informace o již zformulovaném stylu minimalismu a na příkladech vrcholných děl čtenáři nabízí podstatné z nového uměleckého postoje. Jako představitel nečistějších minimalistických řešení jsou nám představeni klasici – Donald Judd, Carl Andre a Sol LeWitt. Z paralelně zkoumaného hudebního minimalismu jsme seznámeni s tvorbou Steva Reicha a Terryho Riley. Ukázky z pečlivě zpracované dokumentace na příloženém CD jsou přesvědčivě vybrány a nic na jejich přesvědčivosti neubírá fakt, že jsou to očekávatelná díla od očekávatelných tvůrců. Zde se ukazuje, jakou cestu za nás předešel pan kolega doc. Bláha svým soustředěným zkoumáním polí vizuality a nalézáním paralel v hudbě. Diplomová práce s respektem zachází s učitelskou koncepcí a je poctou jeho předcházející práci.

Kapitola 4. hodnotí situaci v Evropě a Čechách. Neexistuje přímá vazba na radikální formy minimalismu, přesto, podobně jako např. poválečné informelní proudy, zasáhly minimalistické tendence také náš, v šedesátých letech přeci jen otevřenější a svobodnější, společenský a kulturní prostor. Souhlasím s hodnocením role jednotlivých protagonistů. Připojuji osobní vzpomínku na Huga Demartini, který svůj soubor plastik s chromovými půlkoulemi, nazval „hygienou“, jako opozici proti většinové zobrazující výtvarné produkce, zcela v intencích minimalistů.

Didaktický rozměr práce podtrhuje skutečnost, že „minimalistické lekce“ byly odučeny. Počáteční soubor myšlenkových inspirací je velmi silný, ukazuje na zástupnou hodnotu tématu, životnost však prověřila praxe Vv na ZUŠ. Na str. 63 – 97 (!) jsme svědky realizace původních lekcí, které jsou velmi kompetentně připraveny a navíc doplněny kvalitní teoretickou reflexí, jejíž závěry mám za hodnověrné. Koncept a výsledky této teoretické části práce ukazují na myšlenkovou sílu původních východisek tématu minimalismu. Ukazuje se, že stejně jako v jiných případech, kdy jsou do školy přineseny současné koncepty práce s Vv, je nejtěžší pomocí dětským autorům překonat myšlenková a tvůrčí schémata. Moc vizuality je taková, že velmi komplikuje dětem vyjadřovat se k tématům svobodně a autenticky. Stále znovu mají před očima jiná „lepší“ řešení, než ta, která je napadají jako jejich vlastní. Co pak tvoří, pokud se sami k sobě nemohou vrstvami nánosů propracovat? Učitelova role roste a on má v moci děti pravidelně osvobodit vlastními koncepty, ve kterých „správná“ řešení nejsou cílem. Výzkum kolegyně Šedinové ve spolupráci s dětmi ukazuje, že takové cesty nalezla.

Na závěr je třeba ocenit soubor autorských maleb. Jak sama diplomantka píše, zaujala ji možnost minimalizovat výtvarné prostředky před delší dobou. Nemáme před sebou minimalistický cyklus, ale soubor má především malířské kvality a nespornou výtvarnou hodnotu. Diplomantka se svými pracemi hlásí k proudům moderní české malby reprezentované podle mne především Václavem Boštíkem.

Všechny části diplomové práce mají vyrovnanou kvalitu, práci zhodnocuje jazyková úroveň, typografické zpracování a přehledně zpracovaná dokumentace. Téma diplomové práce je zpracováno odpovídajícím způsobem. Přeju kolegyni Pavle Šedinové úspěch.

Okruhy otázek k obhajobě:

- 1) Jaké hlavní kroky byste učinila, aby lekce minimalismu měly ve škole ještě lepší výsledky? Která z odučených lekcí obstála nejlépe?
- 2) Které nejlepší současné (české) skladatele máte za dobré příklady autorů, kteří pracují s odkazy minimalismu? Můžete připravit krátké ukázky jejich děl?

Diplomovou práci doporučuji k obhajobě. Navrhuji klasifikaci výborně.
V Praze 5. května 2011

